

Mythologia, Francfort, 1581 - VIII, 19 : De Ione siue Iside

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[115-116\] : De Ione](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VIII

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - VIII, 18 : \[19\] De Ione siue Iside](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VIII

[Mythologie, Paris, 1627 - VIII, 20 : D'Ion, ou d'Isis](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VIII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VIII, 19 : D'Ion ou Isis](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - VIII, 19 : De Ione siue Iside, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 02/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6038>

Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581

ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 901-907

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Io](#), [Isis](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

ſuis commentariis etiam Aceſtodoris. Memoriae proditum eſt tamen à Pauſania in rebus Atticis Megarum Iouis & vnus Siſthnidum nympharum filium in Geraniae vertice in diluuium effuſiſſe, cum mons nondum illud nomen haberet. nam cum Megarus gruum interuolantium vocem ſecutus illuc aduentaffet, quia grus γίγας à Græcis diceretur, montem Geraniam nominauit. Hæc illa ſunt quæ de Deucalione memorantur ab antiquis: nunc cur ita ficta fuerint, inueſtigemus. Deucalion fuit vir bonus & iuſtus & pius, qui ob æquitatem religionemque ſuam, non ſolum Promethei ſive prudentiæ filius fuit creditus, ſed etiam ab aquarum impetu Deo protegente ſeruatus, cum nefarii omnes viro tempore petiſſent. eſt enim initium ſapientiæ timor domini: quare fuit prudētiæ filius Deucalion. cum viros bonos mergi omnino non patiatur Deus, quos fluctuare patitur, idcirco in arca ſeruatus Deucalion & Pyrrha eam tempeſtatem euaserunt. at cum rursus rudes homines, & religionis cultusque Deorum ignari naſcerentur, dicti ſunt lapides, qui à Deucalione ad potiorem vitam, & à Pyrrha informati fuerunt, in homines conuerſi. Hæc igitur fabula ad probitatem, & ad cultum Deorum homines adhortabatur, quæ excepta eſt, vt mihi quidem videtur, è ſacris literis. At nunc de Ione dicamus.

De Ione ſive Iſide. CAP. XVIII.

FVIT Io, quæ Iunonis zelotypia in candidam vaccam conuerſa eſt, vt ſcriptum fuit à Cecrope, Argi & Iſmenes Aſopi filia vt verò ab Aceſodoro, Neptuni & Hallirrhoes, quæ tamen Acufilaus Pyrenes filiam putauit, quæ fuerit Iunonis ſacerdos, vt ſcripſit Apollodorus lib. 2. bibliothecæ. communior tamen fuit ſcriptorum ſententia, quòd ea fuerit Inachii filia, vt ſcripſit Ouidius libro primo Metamorph.

*Inachus vnus abeſt, imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas, natamque miſerrimus Io
Luget & amiſſam.*

Qui Iunonis ſacerdotem fuiſſe dixerunt Ionem, illam vaccam à Iunone conuerſam fuiſſe tradiderunt, vbi illam à Ioue vitiatam comperiſſet. tum verò iurauit Iupiter ſe minimè cum illa fuiſſe congreſſum. Hanc tamen Iuno à Ioue munus popoſcit, & Argo Areſtoris filio, vt ait Myrleanus Aſclepiades, vel Terræ,

ut sensit Acusilaus, seruandam tradidit, qui eam in monte Mycenæo ad oliuam quandam alligauit. Scriptum reliquit Andrætas Tenedius in nauigatione Propontidis, Ionem non modo non fuisse perfunctam Iunonis sacerdotio, ut nonnulli putarunt, sed etiam fuisse quoddam scortum, quæ beneficiis Iouem in amorem irretire niteretur, ut est etiam apud enarratorem Theocriti, ad quam rem Iyngis Echus vel potius Suadela & Pagnos filia opera vsa fuit. illa recognita Iynx in auem sui nominis à Iunone fuit conuersa, quam etiam auem utilem esse beneficiis arbitrantur, quæ quoniam caudam semper mouet, dicta est à Latinis motacilla. Est autem auis exigua, pennasque habet pictas, collum longum pro corporis magnitudine, linguam exertam plerumque, frequenterque & ipsa conuertitur, & collum conuertit. Hanc capientes veneficæ mulieres ceteræ rotæ annexam super carbonibus cum quibusdam execrationibus torrent & comburunt, at nonnullæ veneficæ non totam, sed intima tantum illius ei rotæ alligant. hæc tenet Andrætas. Fabulantur hanc datam fuisse Iasoni à Venere quo tempore nauigauit in Colchos, ut Medeam in amorem sui posset allicere. Ionem igitur Iyngis artificio adductus Iupiter in nebula, ut lateret, compressit, quod cum sensisset Iuno, zelotypia capta eò accessit: at Iupiter id sentiens Iouem in vaccam candidam mutauit, ut omnem suspensionem Iunoni leuaret hac arte. cum verò Iuno illam vaccam vidisset, donum à Ioue postulauit: at veritus Iupiter ne, si illam negauisset, dolus pateret, quamuis inuitus, tamen largitus est. cum verò diu sub Argi custodia, qui centum habebat oculos, asseruata fuisset, Iupiter tandem illius miserrus mandauit Mercurio ut raptam Ionem, vel interfecto Argo abduceret: tum Mercurius sumpta pastoris forma conatus est cum fistula per soni suauitatem Argum in somnum inducere, quem etiam virga tactum sopiuit. deinde cum vaccam rapere vellet, Argus ab Hierace iuvene imprudente fuit excitatus. cum verò rem tegere amplius Mercurius non posset, Argum saxo occidit: atque Hieracem in auem sui nominis mutauit, quæ à Latinis accipiter dicitur. Illa re valde commota Iuno primum Argum in pauonem cum toridem oculis in pennis nunc etiam apparentibus mutauit, deinde castrum vacæ immisit, quo illa grauissimè exagitata est, ut testatur Virgilius lib. 3. Georg.

Euse

*Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
In achia Iuno pestem meditata iuvenca.*

Hæc igitur furore vexata primum mare, quod ab ipsa Ionium vocatum est, dicitur transisse: quod Theopompus tamen non ab ea, sed ab Ionio viro Illyrico, dictum putavit, veluti Archidamus ab Ionibus ibi in traiectu maris immeritis. Postea verò montem Hæmum per Illyridem profecta transcendit, sinumque Thracium traiecit, qui ab ea postea vocatus est Bosporus. nam duo fuerunt Bospori, Cimmerius & Thracius. Hæc loca fuisse ita ab illa nominata significavit Prometheus apud Æschylum, ubi omnia euentura Ioni puellæ vaticinatur, inter quæ hæc etiam sunt:

σπεῦ δὲ πῖπκο· ἰόνιος κλαθήσεται,
τῆς σῆς πορείας μνήμα τοῖς πᾶσι ῥητοῖς.

Scæpi aperte, Ionius vocabitur

Tua via monumentum in omnibus viris.

& id:

ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσὶν ἄλγος μέγας
τῆς σῆς περείας, βόσπορος τ' ἐπ' ὠκυμνος.

Semper viros inter vivebit de tuo

Cursu loquela, & Bosporus cognomine.

In Scythiam verò profecta multa deinde Europæ & Asiæ maria transiit, atque in Ægyptum tandem pervenit, ut ait Ouid. lib. 1. Metamorph. quare cum tot labores sibi esse exantlandos Io percipisset antea è Prometheus, in desperationem propè adducta est: quare ita secum inquit:

τί δ' ἔτι μοι; τί κέρδιος; ἀλλ' ἐκ σὲ τάχ' ἔσται
ἔσται δ' ἰμάντι τῆς δ' ἀπὲ σὺν πλὴν πέτρας
ὅπως πῖπκο σκέψασθαι, τὴν πάντων πάντων
ἀπὸ δ' ἀλγὺν κρῖνατον γὰρ εἰς ἀπαλθάνειν,
ἢ τὰς ἀπάσας ἡμίρας πάχυν κακῶς.

Quid vita lucris est? ipsa nec citissimè

Hæc de petra præcepit iacio me per Deos?

Ut omnibus finem feram laboribus.

Multo magis semel iunaret emori,

Quàm vivere in dios acerbè singulos.

Cum igitur venisset in Ægyptum ad Nili ripas, dicitur Io priorem hominis formam recuperasse, ut significavit Moschus his versibus in Europa:

θυσῖντο δὲ πόντος ἑρπὶς βοῶν.

LI 4

ἰὺ δ' ἰὼν ὅς ἐστι παρ' ὠκεῖον ἡρώμα χρίσιν
 πέρσιος ἱερᾶ λινε, πῶ ἐπὶ πόρῳ παρὰ Νείλῳ
 ἐκ βοῦς δίκρ' εἰς πόλιν ματομῆβι γυναικᾶ.
Fluctuantemque bouem spectabant in maris undas.
Iupiter hic aderat, nimca qui terga iuuenta
Tractabat dextra: semper in flus ad ostia Nili
De boue carnata facta est mox femina pulchra.

Atqui scripsit Æschylus in Prometheus; quod Ioue attrectante
 tergus huiusce iuvene priorem formam Io recuperavit. Scri-
 ptum reliquit Apollodorus in libro de Diis, quod istud ipsum
 contigit iuxta Iopen ciuitatem, quæ ita vocata fuit ab ipsa Io-
 ne, cum Argum diuina ope superasset: ἵ ο πιν δὲ πόλις καλεῖται,
 ἐπὶ τῇ ἢ ἰὼ τῶν Ἀργοναυτικῶν, γίγοντο ἀνθρώποι: vocata fuit
Iope ciuitas, quod ibi post Argum diuina ope superatum, Io
facta est homo. Scripsit Apollodorus Ionem pristina forma
 recuperata ad Nili fluuenta Epaphum ē Iouis congressu pepe-
 risse, quem Iuno Curetibus occultandum tradidit. id cum tesci-
 misset Iupiter, fertur Curetes interfecisse. quo tempore Io pro-
 fecta est in Syriam ad filium inuestigandū, quo inuento in Æ-
 gyptum rediit. Strabo tamen lib. 10, antrum quoddam in Eu-
 bœa fuisse scribit in litore maris Ægæi, quod vocabatur aula
 bouis, ubi Io dicta est Epaphum peperisse. Post partum igitur
 Dea facta fuisse dicitur, & ab Ægyptiis Isidis nomine culta, &
 tempestatibus ac nauigantibus præfecta, ut testatur Lucianus
 in Dialogo Zephyri & Noti. Hæc illa sunt quæ de Ioue Inachi
 filia fabulosè dicta sunt ab antiquis scriptorib, Memoriae pro-
 didit Herodotus in Clio raptam fuisse Ionem à Phœnicibus, &
 in Ægyptum deportatam, quod scriptum fuit etiam ab Epho-
 ro, & à Phœnicibus vulgo creditum est. at longè alia fuit Per-
 sarum sententia, quippe qui putarint, quod ubi Io Argis fuit
 compressa à quodam nauclero navis Phœniciæ, parentes veri-
 ta, quia cognouisset se ferre in vtero, cum Phœnicibus lubens
 in Ægyptum nauigarit. Quod autem bos facta mare tranau-
 rit, id falsum omnino esse creditur, sed datum fuisse fabulæ lo-
 cum, quia in naui, quæ priorem partem bouis pictam haberet
 in proa, nauigarit. cum igitur in illa naui mare illud, quod Asi-
 am ab Europa determinat, cuius in litore extructum est By-
 zantium, traiecisset, locus dictus fuit Bosporus, quia bos illac in-
 cesserit. Alij crediderunt tumultuarias nauiculas ab accolis,
 qui

qui vellent traicere, fuisse factas, quæ quoniam à bobus traherentur, locus fuerit ita appellatus. Alij maluerunt appellatum fuisse Bosporum ab eo tauro, quem Rex Ægyptiorum pro Ione misit ad Inachum. cum verò mortuus fuisset, hunc ostendentes circumtulerunt, quoniam illud animal non erat antea notum, neque visum in Græcia, ut ait Soliphanes in Meleagro. cum verò apparuisset longè existentibus supra vndas natans taurus ille, quod erat super tabulatum, sinus ille ab incessu bovis, dictus fuit Bosporus. Fingebatur verò Ilidis statua cornuta, quæ ex palmari folijs habebat calciamēta, cū luna sit palmarum fertilitatis causa. Huic foeminae victimæ, vitulae scilicet erant consecratae, sicut scripsit Herodotus in Euterpe; τὰς δὲ θηλίας ἡ σφίγγει θυόν, ἡ δὲ ἰσὶν ἡσὶ τῆς ἰσίου. τὸ γὰρ τῆς ἰσίου ἀγάλμα ἰὸν γυναικῶν, θύειν ἔστι, κατὰ πρὸς ἡμῶν τῶν ἰσίων γράφει. *feminas illas sacrificare non licet, quæ consecratae sunt Isidi, nam Isidis statua cū sit muliebris, habet bonis cornua: cuiusmodi Græci Ionē fingunt.* Inquiunt postea Epaphum Ægypti imperium adeptum urbem Memphim edificasse, matremque post mortem Ilidis nomine coli imperasse. atque hæc illa sunt, quæ attinent ad historicam expositionem. ¶ Quod ad phylicam spectat, Io modò Luna dicta est, modò credita est terra: nam dicitur Io fuisse Argi & Ismenes filia, vel Neptuni, vel Inachi filij, vel aque omnino, quum terræ solum Io crederetur. nam terra procul existentibus videtur paulatim ex vndis exoriri. Hæc Iupiter compressit in nebula, cum Iupiter nimirum æthereus calor intelligatur, per quem vapores è terra assiduè exurgunt. Fabulantur Ionem in vaccam mutatam fuisse animal fertilitatis terræ studiosum, cuius omnis industria sit in colendis agris, ob vbertatem ipsius terræ. nam cum Iuno accessit, mitior calor scilicet aeris, tum Iupiter illam vaccam concessit, cum neq; ob nimium calorem assiduam, ut neque ob frigus terra fiat ferax. Iuno Argo, cui centum erant oculi, illam seruandam concessit, quia cœlum, cui plurimæ sunt stellæ tanquam oculi, assiduè terram intuetur, & ob suum cursum tempora assiduè varians plurimū adiuuat ad fertilitatem. Harum stellarum siue horum oculorum altera pars dormit, altera vigilat, quia semper dimidium cœli videtur Sole illustrari, cum dimidium stellas frequentes ostendet: atque stellæ quæ Solis lumine obscurantur, dicuntur dormire. At cur Iupiter

Argum occidere Mercurio imperavit: quia ratio plurimū potest in agricultura. Hęc vacca cæso Argo dicitur liberata fuisse, totumque ferè terrarum orbem peragrasse, & omnia transisse maria: quia prudentia & industria agricolarū videntur aeris etiā bonitatem aut fortune malitiam superare: cum tellus colonorum industria maximè fiat fertilis. Hęc ipsa ratio agriculturæ in omnes terras didita tandem peruenit in Ægyptum, quæ tellus, quoniam ob suam fertilitatem ac bonitatem maximè patefaciat vim naturæ & feracitatem, dicta est vacca primam formam ibi recuperasse. Ad hos cum Isis transfretasset mulier omnino formosissima suæ ætatis, ab Api Ægyptiorum Rege uxor ducta est: quam dicunt nonnulli Mercurium cæso Argo senne prudentissimo Argiuotum rege, ut ipse imperio potiretur, pulsum è Græcia, cum res parum feliciter illi successissent, comitatum fuisse. Ibi cum Isis agriculturam, atque multas res humanæ vitæ peritiles Ægyptijs ostendisset, pro Dea culta est, & diuini honores illi fuerunt instituti. Enimaero ego fabulam hanc vniuersam ad Lunæ cursum potius accommodandā putauerim: quam dixerunt esse Inachi vel Neptuni filiam, cum Luna sensum humectet nocturno lumine, ut ait Ptolemæus in Almagesto. Hanc dixerunt filiam Inachi à Ioue fuisse compressam in nebula, cum Iupiter etiam Sol aliquando sit: etenim in horum planetarum coniunctionibus nubes aut nebulae plerumque gignuntur. Mox ob accedentem Iunonem Io in vaccam mutatur, quia semper ferè die tertio saltem à coniunctione Luna exit cornuta, vacceque cornua imitantur. Nā nisi ante diem quartum illa se è nubibus explicauerit, puriori que aeri obtulerit, pluuiæ assidue propè in vniuersum mensem significantur. Hanc exeuntem à coniunctione & è nubibus egressam excipit Iuno, & Argo seruandam tradit, quia illa cæteris omnibus stellis est inferior, à quibus despicitur. Occiditur Argus Iouis iussu, & vacca ab Argo liberatur, quia Sole lumen & vires Lunæ impartiente, illa omnium stellarum vires superat, magisque conspicuæ sunt Lunæ, quàm stellarum omnium aliarum vires & actiones in humanis corporibus: quas exercet Luna ubi aliquantulum excreuerit. Hęc Io dicta est orbem terrarum peragrasse, & modò in Scythiam, quæ regio est ad septentrionem, modò in Ægyptum peruagata, quia cum Luna velocissima sit, mariaque omnia secum trahat, tum modò ad septen-

ptentionem, modo ad austrum declinat ab ecliptica. Ibi versa est in Deam, quam cornutam finxerūt, cum primam formam recuperasset: quoniam primi omnium mortalium Ægyptij cum oculos in cælum sustulissent, vidissentque cælum, Solem, Lunam, astra perpetuo motu moueri, & plurimum rebus humanis prodesse, à perpetuo cursu Deos vocarunt, atq; Solem & Lunam præcipue diuinis honoribus coluerunt, vt testatur Eusebius lib. 2. præp. euang. & Plat. in Cratylo. Alij fabulā hanc ad humanam vitam, moresq; mortalium exprimendos retorserunt: dixeruntq; Iouem esse hominum parum cordatorum animas: quæ priuū cum Ione coniunctæ in nebula, & è cælo in hæc corpora tenebrarum plena delapsæ, in beluas vertuntur, neq; cupiūt aut diuinitatem summi Dei, aut acceptam immortalitatē speculari. Sic verò mutata donantur Iunoni, quoniam auaritia & omnium libidinum cumulus homines inuadit, quæ multo etiam plures sunt, quā oculi Argi. paulo post cum maturior ætas aduenerit, mittitur à Ioue Mercurius qui Argum occidat, quoniam ratio libidines deniq; refrēnat, estq; omnium voluptatum sarietas. Deinde æstrus a Iunone immititur, qui stimulus est conscientie, & rerum præteritarum, etatisq; inutiliter transactæ recordatio. Hæc facit vt intelligamus nos antea toto cælo, vt aiunt, aberrasse, & vt prudentiores facti pristinam hominum formam resumamus, ac Dij immortales deniq; per sanctitatē vitæ, & innocentiam, & iustitiam, & humanitatem in omnes viros bonos efficiamur. Atq; de Ione satis, nunc de Vesta dicamus.

De Vesta.

CAP. XIX.

NEQVE verò Isis solū, sed etiam Vesta ab antiquis terra credita est, quam Saturni & Rheæ filiam esse crediderunt antiqui, vt testatur Diodorus Siculus, & Orpheus in his

Ἡστία τὸ δ' αὖτε τῆς Ῥηγὸς θυγατὶς βασιλῆα.

Filia Saturni Vesta à Regina potentia.

Et libro sexto Fastorum:

Ex Ope Iunonem memorant, Cerevēmq; creatas

Semine Saturni, tertia Vesta fuit.

Quidam, inter quos fuit Posidonius, in libris quibus titulus erat de Heroibus & dæmonibus, senserunt duas fuisse Vestas,